కోవిడ్ 19 మరియు విద్య రంగం లో వికలాంగులయిన పిల్లల పై నిర్లక్షం | నాలుగు రాష్ట్రలలో కనుగొన్న విషయాలు

V I D H I Centre for Legal Policy

kotak karma

సారాంశం

పరిచయం:

కోవిడ్ 19 విపత్తు పిల్లలందరి విద్య జీవితలలో ఎన్నడు లేని విధంగా దుష్ప్రభా వాలకు దారితీసింది.మరి ముఖ్యంగా వికలాంగులయిన పిల్లలపై కోవిడ్ 19 ప్రభావం ఎక్కువగా పడింది పిల్లలందరికీ విద్యా హక్కును పరిరక్షించే శాసన చట్టం ఉన్నప్పటికీ, 5-19 సంవత్సరాల మధ్య వికలాంగులయిన పిల్లలు (సిడబ్ల్యుడిలలో- చిల్డ్రెన్ విత్ డిసబిలిటిస్, లేదా వికలాంగులయిన పిల్లలు) నాలుగవ వంతు, మరియు 5 సంవత్సరాల పిల్లలలో మూడింట నాలుగు వంతుల మంది అధికారికంగా ఏ పాఠశాలలో చేరలేదు (యునెస్కో, 2019). భారతదేశంలో సిడబ్ల్యుడిలు - ఇతర పిల్లల కంటే సామాజిక-ఆర్థికంగా వెనుకబడిన ఉన్న కుటుంబాలలో (కల్యాణ్పూర్, 2008) ఎక్కువగా ఉన్నారు. భారతదేశంలో 72% వికలాంగులు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్నారు (యునెస్కో, 2019). అనేక సిడబ్ల్యుడిలకు విద్య అందకపోవడనికి పేదరికం కూడా ఒక కారణం.

ఈ అధ్యయనం లో, భారతదేశంలో కోవిడ్ 19 మహమ్మారి సమయంలో విద్యను అందించడం లో వివిధ వైకల్యాలున్న విద్యార్థుల ప్రత్యేక సవాళ్లను పొందిపరిచాము. మహమ్మారి సమయంలో సిడబ్ల్యుడిలు, వారి కుటుంబాలు మరియు ఉపాధ్యాయుల జీవితాలలో ఇతర అంతరాయాలను మేము నమోదు చేసాము. ఆర్థిక మరియు ఆరోగ్య, ఆహారం, వైద్య సంరక్షణ మరియు పునరావాసం సమస్యలు - మరియు విద్యా ప్రాప్తిపై దీని యొక్క చిక్కులు. అదనంగా, వైకల్య రంగంలోని ప్రదేశంలో ఉన్న పౌర సమాజ సంస్థలు, మరియు ప్రభుత్వ అధికారులతో సంప్రదింపుల ద్వారా - మేము విద్యా మంత్రిత్వ శాఖలు (కేంద్రం మరియు రాష్ట్రం రెండూ) మరియు సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖలు (కేంద్రం మరియు రాష్ట్రం రెండూ) చర్య తీసుకోగల సిఫార్సులను అందచేయడం జరిగింది.

వీటిలో కోవిడ్19 మహమ్మారికి ప్రతిస్పందనలు మరియు సామాజిక-ఆర్థిక దుర్బలత్వాలను పరిష్కరించడం జరిగింది మరియు పిల్లలందరికి వివక్ష లేకుండా విద్య అందించే విషయంలో తోడ్పడుతుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక, కేరళ మరియు తమిళనాడులోని నాలుగు రాష్ట్రాలలో 164 మంది విద్యార్థులు మరియు వారి తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకులు, 50 మంది ఉపాధ్యాయులు, 10 సివిల్ సొసైటీ ఆర్గనైజేషన్స్ (సిఎస్ఓ) మరియు 5 ప్రభుత్వ అధికారుల నమూనాతో. 2020 సెప్టెంబర్ మరియు అక్టోబర్ మధ్య ఇంటర్వ్యూలు జరిగాయి.

ఇంటర్వ్యూ ద్వార కనుగొన్న ముఖ్య విషయాలు:

విద్యర్థులు మరియు సంరక్షకులు

ఎన్నో కుటుంబాలు ఉద్యోగాలు కోల్పోవడం ఆదాయం నష్టపోవడం, పెరిగిన అప్పులు, పోషణ సరిపోకపోవడం మరియు వైద్య సంరక్షణను పొందలేకపోవడం వంటివి ఎదుర్కొన్నారు. కుటుంబాలు ప్రాథమిక సేవలకు ప్రభుత్వ సహాయ పథకాలపై ఆధారపడటం మరియు పథకాల కింద అర్హతలను పంపిణీ చేయడంలో కొన్ని అంతరాయాలు ఏర్పడటం వంటివి నివేదించబడ్డాయి, ఇలాంటి భయంకరమైన పరిస్థితులలో ఇంటిలో పిల్లల మధ్య వనరుల కేటాయింపును ప్రభావితం చేసింది.

- సంరక్షకులు గృహ బాధ్యతల వలన ఒత్తిడి స్థాయిలను పెంచారని నివేదించారు, వారి మానసిక స్త్ర ర్యాన్నిదెబ్బతీసింది
- పిల్లల శ్రేయస్సు- ఆరోగ్యం, పునరావాసం మరియు దినచర్యకు అంతరాయం కలిగింది, కొంతమంది పిల్లలు మూర్ఛ వంటి అనారోగ్యాలకు వైద్య చికిత్సలను నిలిపివేయవలసి వచ్చింది లేదా సాధారణ వైద్య పరీక్షలు మరియు పునరావాస చికిత్సను విరమించుకోవల్సి వచ్చింది.
- అంతరాయం కలిగించే నిత్యకృత్యాలు (day to day activities) పిల్లల మానసిక ఆరోగ్యాన్ని ప్రభావితం చేశాయి, ముఖ్యంగా మేధో వైకల్యం ఉన్నవారు.

కోవిడ్ 19మహమ్మారి సమయంలో ఉపయోగించిన విద్య బోధనా పద్ధతులు అనేక కారణాల వల్ల వైకల్యాలున్నపిల్లలకు అందుబాటులో లేవు:

- తగిన బోధనా అభ్యాస సామగ్రి అందుబాటులో లేకపోవడం
- డిజిటల్ పరికరాలు మరియు హై-స్పీడ్ ఇంటర్నెట్ కొనుగోలు స్తొమతలెకపోవడంమరియు తల్లిదండ్రులకు విద్యార్థులకు సాంకేతిక పరిజ్ఞానం లేకపోవడం.
- తరగతులకు హాజర్ అయినప్పటికి పాటలు అర్ధంకకపోవడం ఉపాధ్యయులు ఇచ్చిన హోంవర్క్ చేయలేకపోవడం
- దృష్టి మరియు వినికిడి లోపాలు ఉన్న విద్యార్థులు బోధన మరియు నేర్చుకునే పథతులు TLM (teaching and learning methods) యొక్క ప్రత్యేకమైన సమస్యలను నివేదించారు.
- మేధో వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు వ్యక్తిగత శ్రద్ధ, సామాజిక పరస్పర చర్య మరియు దినచర్యకు ఎక్కువ అవసరమైన నివేదించారు.
- వైకల్యం ఉన్న పిల్లలు వారి వైకల్యం భట్టి అనుబవాలుకూడా మారడం జరిగింది.

సారాంశం:

<u>ఉపాధ్యయులు</u>
బోధనేతర కార్యకలాపాలు, ఉద్యోగ అభద్రత మరియు, బోధించడానికి డిజిటల్ బోధనా పద్ధతులను ఉపయోగించడంలో సమస్యలను ఉపాధ్యయులు వివరించారు

- ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయులు, మరియు సిఎస్ఓలు లతో కలుపుకొని ఉన్న పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయులు, బోధనేతర కార్యకలాపాల పెరుగుదలను, కోవిడ్ -19 సహాయక పనిలో ప్రత్యేకంగా సహాయపడుతున్నాటు వివరించారు. ఈ పరిస్థితి ప్రైవేటు పాఠశాలలో లేదు.
- ఉపాధ్యాయులు ఆర్థిక అభద్రతను ఎదుర్కొన్నారు అనగా జీతం చెల్లింపుల్లో జాప్యం మరియు కాంట్రాక్ట్ పునరుద్ధరణల గురించి అనిశ్చితితో ఒప్పందాలను నిలిపివేయడం వంటివి ఎదుర్కున్నారు.
- ఉపాధ్యాయులు ఆన్‌లైన్ బోధనా విధానాలను అమలు చేయడంలో విద్యార్థులు ఎదురుకున్నఇబ్బందులు పరికరాలు మరియు ఇంటర్నెట్క వాడకం, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం; కొత్త మోడ్‌లను నావిగేట్ చేయడానికి తీసుకున్న ప్రయత్నం మరియు సమయం.
- ఉపాధ్యాయులు తల్లిదండ్రుల యొక్క ప్రోత్సాహంపై ఆధారపడ్డారుమరియు డిజిటల్ బోధనా విధానాలకు సమస్యలపై వికలాంగులు మరియు వారి సంరక్షకుల సమస్యలను వివరించారు.
- డిజిటల్ మోడ్‌లు రెండు-మార్గం పరస్పర చర్యకు పరిమిత అవకాశాలను అందిస్తాయి. కొందరు ఉపాధ్యాయులు గృహాలను సందర్శడానికి ప్రయత్నించగా, వైరస్ సంక్రమించవచ్చని ప్రజలు భయపడుతున్నందున చాలా మందిని కమ్యూనిటీలు లేదా ఇళ్లలోకి అనుమతించలేదు.
- సిడబ్ల్యుడిల విద్యకు మార్గదర్శకాలు లేదా శిక్షణ, ఉపాధ్యాయులకు జారీ చేయబడలేదు(కేరళ మినహా).

కోవిడ్ 19 మహమ్మారి ప్రారంభం నుండి సిడబ్ల్యుడిల విద్యకు దూరమవడం, నిధుల తగ్గింపు మరియు మళ్లింపును సిఎస్ఓలు నివేదించాయి. అదేవిధంగా ప్రభుత్వ అధికారులు ఆహారం మరియు ఆరోగ్య సంరక్షణ కంటే విద్యకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వరాదని సూచించారు.రాష్ట్రాలలో, విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయులకు డిజిటల్ విద్య యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు సమర్థత గురించి ఆందోళనలను వ్యక్తం చేశారు

సిఫార్సులు:

బాగస్వాములు ఆయిన విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, మరియు ప్రభుత్వ అధికారులు సంప్రదింపుల ద్వార చేయబడిన ఈ అధ్యయనం యొక్క ఫలితాల ఆధారంగా, విద్య, సామాజిక భద్రత అందించే విషయంలో మేము సిఫార్సులను అందిస్తున్నాము. ప్రభుత్వ విభాగాలలో సమన్వయం మరియు ప్రభుత్వం మరియు సిఎస్ఓలు ల మధ్య సమన్వయంకి తోడ్పడుతుంది.

ఈ అధ్యయనంలో కనుగొన్నవి నాలుగు రాష్ట్రాల నమూనా యొక్క అనుభవాలకు పరిమితం ఉన్నటికి ఇతర రాష్ట్రలకు వైకల్యాలున్న పిల్లలకు విద్య అందించే విషయంలో సమస్యలను పరిష్కరించడంలో సిఫార్సులు ఇతర రాష్ట్రాలకు దిశానిర్దేశం చేస్తాయి. సిఫారసులలో కోవిడ్-19 మహమ్మారి వలన వైకల్యాలున్న పిల్లలకు ఏర్పడే సామాజిక-ఆర్థిక దుర్బలత్వాలను దీర్ఘకాలిక విద్యలో చేర్చడాన్ని కూడా ఉపయోగపడుతాయి.

సిఫారసులను ప్రధానంగా విద్యా మంత్రిత్వ శాఖలు (కేంద్రం మరియు రాష్ట్రం రెండూ) మరియు వికలాంగుల విభాగ కమిషనర్లు, ఆరోగ్యం మరియు సాంఘిక సంక్షేమ విభాగాలతో సహా సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖలు (కేంద్రం మరియు రాష్ట్రం) ఇవ్వడం.

సారాంశం:

1.విద్య కేటాయింపు మరియు సిడబ్ల్యుడిలకు అధిక సంఖ్యలో చేర్చడం.

1.1 నాణ్యతలో రాజీ పడకుండా ముఖాముఖి పరస్పర చర్యకు అవసరమయ్యే అవసరాలకు గుర్తించడం

చట్టం: అనుగుణంగా	సిఫార్సు
• ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 16 (iii) (విద్యా సంస్థల విధిపై సిడబ్ల్యుడిలకు 'సహేతుకమైన వసతి' కల్పించడం). • ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 17 (ఎ) (సిడబ్ల్యుడిలను గుర్తించడానికి క్రమం తప్పకుండా సర్వేలు నిర్వహించడం, వాటి అవసరాలు మరియు అవి ఎంతవరకు ఉపయోగ పడుతున్నాయో తెలుసుకోవడం)	• కోవిడ్ సమయం లో ఉపయోగించే బోధనా రీతులను అంచనా వేయడానికి తల్లిదండ్రులు మరియు సిడబ్ల్యుడిలతో సంప్రదించడం మేధో వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు ప్రత్యేక పాఠశాలలు మరియు పునరావాస కేంద్రాలకు ప్రవేశం అవసరం. దీర్ఘకాలిక అనారోగ్యం, తక్కువ రోగనిరోధక శక్తి ఉన్న పిల్లలు (బహుశా వైరస్ బారిన పడే ప్రమాదం ఉంది మరియు దాని నుండి మరింత తీవ్రంగా బాధపడుతున్నారు) మరియు 5 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలు ఇంకా పాఠశాలలకు తిరిగి రాకూడదు.

1.2 నిరంతర విద్య మరియు పునరావాసం (అవసరమైన చోట) ఉండేలా తిరిగి పాఠశాలలకు తీసుకురావడం.

చట్టం: అనుగుణంగా	సిఫార్సు
• RTE చట్టం, 2009 లోని సెక్షన్ 8 (ఎఫ్) (ప్రతి బిడ్డ ప్రవేశ, హాజరు మరియు ప్రాథమిక విద్యను పూర్తి చేయడం మరియు తగిన ప్రభుత్వా అధికా	• విద్యను మధ్యలో ఆపేసే అవకాశం ఉన్న పిల్లలను గుర్తించడం మరియు ట్రాక్ చేయడం లేదా మహమ్మారి సమయంలో విద్యను నిలిపివేసిన వారు: వైకల్యాలు ఉన్న పిల్లలు; చిన్న తోబుట్టువులు కలిగిన ఆడపిల్లలు ; చాలా ఆర్థికంగా బలహీనమైన కుటుంబాలలోని పిల్లలు; వలసదారుల పిల్లలు; గిరిజన సంఘాలు. • COVID-19 ప్రోటోకాల్‌ను అనుసరించి CWD ల కోసం హాస్టళ్లు / నివాస పాఠశాలలను తిరిగి తెరవండి.
• RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 16 (viii) (CWD లకు మరియు వారి 'అటెండర్లు / సంరక్షకులకు' రవాణా సౌకర్యాలు కల్పించడం)	• వైకల్యం కారణంగా పరిమితం చేయబడిన వైకల్యాలు ఉన్న పిల్లలకు రవాణా అవసరాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం.
• RPWD చట్టం, 2016 లోని 16 (ii) సెక్షన్లు (భవనాలు, ప్రాంగణం మరియు వివిధ సౌకర్యాలను అందుబాటులోకి తీసుకురావడంపై). • RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 17 (సమగ్ర విద్యను ప్రోత్సహించడానికి మరియు సులభతరం చేయడానికి నిర్దిష్ట చర్యల తీసుకోవాలి). • RTE చట్టం, 2009 లోని సెక్షన్ 8 (డి) (మౌలిక సదుపాయాలను కల్పించడం). • షెడ్యూల్డ్ ఆఫ్ యాక్ట్ లోని "ఒక పాఠశాల కోసం నిబంధనలు మరియు ప్రమాణాలు" (వివిధ అవసరాలతో CWD లకు మౌలిక సదుపాయాలు మరియు TLM అందుబాటులో ఉండేలా చూడటం)	• రెండు చట్టాల అమలు ద్వారా పాఠశాలలు మరియు అంగన్‌వాడీలో భౌతికంగా కలిగే అడ్డంకులను తొలగించడం. • దృష్టి, వినికిడి లోపం ఉన్న పిల్లలకు అందుబాటులో ఉండే విధంగా TLM పాఠశాలలు ఉన్నాయని నిర్ధారించుకోడం. • తగిన మౌలిక సదుపాయాలను స్థాపించడం: లోకోమోటర్ వైకల్యాలున్న పిల్లలకు ర్యాంప్‌లు, వాళ్ళు ప్రభావితం చేసే శారీరక రుగ్మతలు; సహాయక పరికరాలు / హ్యాండ్‌రైల్స్‌తో అందుబాటులో ఉన్న మరుగుదొడ్లో వీల్‌చైర్లు పట్టేంత స్థలం ఉండేలా చూసుకోవడం.

సారాంశం:

1.3 డిజిటల్ మోడ్ విద్యను అందుబాటులో రూపొందిచడం మరియు కలుపుకొని విదంగా వుండాలి

చట్టం: అనుగుణంగా	సిఫార్సు
• పాఠశాల విద్యలో ఐసిటి కోసం జాతీయ విధానం యొక్క సెక్షన్ 4.6, 2012 (ప్రత్యేక అవసరాలున్న పిల్లల కొరకు)	• స్కూల్ ఎడ్యుకేషన్, 2012 లోనీ ఐసిటి కోసం నేషనల్ పాలసీ యొక్క నవీనమైన పునర్విమర్శ మరియు దరఖాస్తును నిర్ధారించుకోవడం. మరింత కలుపుకొని, ఇంటరాక్టివ్ మరియు సమర్థవంతంగా ఉండటానికి బహుళ కమ్యూనికేషన్ మార్గాలను ఉపయోగించడం సందర్శనల ద్వారా, కాల్స్ లేదా మెసేజింగ్ అనువర్తనాల ద్వారా విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల మధ్య రెండు-మార్గం పరస్పర చర్యను ప్రారంభించడం. TLM ద్వారా భౌతికంగా బోధించడం మరియు సాధ్యమైన చోట ఇంటి సందర్శనల వంటి మిశ్రమ బోధనా పద్ధతులను ఉపయోగించడం ద్వారా వ్యక్తిగత పరికరాలు మరియు హై-స్పీడ్ ఇంటర్నెట్‌పై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడం.
• ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 17 (సమగ్ర విద్యను ప్రోత్సహించడానికి మరియు సులభతరం చేసే చర్యలపై) • RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 40 (విభిన్న ప్రతిభావంతుల గల వారికి సమాచార కమ్యూనికేషన్ మరియు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని పొందటానికి ప్రమాణాలను రూపొందించడంపై) • RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 42 (ఇన్ఫర్మేషన్ అండ్ కమ్యూనికేషన్ టెక్నాలజీ ప్రాప్యతపై)	విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల కలిగే సమస్యలను పరిష్కరించండి. • నిపుణులు మరియు ఇతర రాష్ట్రాలతో సంప్రదింపుల ద్వారా ఇప్పటివరకు ఉపయోగించిన TLM యొక్క లభ్యతను అంచనా వేయడం. ఉదాహరణకు, టెలివిజన్ పాఠాల కోసం గుర్తు భాషా వ్యాఖ్యాతలను అవసరమైన చోట పొందడం కోసం మరియు ఇప్పటికే ఉన్న ప్రమాణాలను నవనీకరించడానికి సంప్రదింపులకు ఉపయోగపడతాయి. • విద్యుత్ కోతలు, పేలవమైన ఇంటర్నెట్, సౌండ్ క్వాలిటీ మొదలైన వాటి కారణంగా కలిగే సమస్యలు తగ్గించడానికి లైవ్ క్లాసులు కాకుండా ముందే రికార్డ్ చేసిన వీడియోలు లేదా టెలివిజన్ పాఠాలను అందించండి.సాధ్యమైన చోట వెనుకబడిన కుటుంబాలకు పరికరాలు / ఇంటర్నెట్ అందించే అవకాశాన్ని అంచనా వేయడం
• RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 17 (సమగ్ర విద్యను ప్రోత్సహించడానికి మరియు సులభతరం చేసే చర్యలపై) • RTE చట్టం, 2009 షెడ్యూల్‌లో "పాఠశాలలా నిభందనలు మరియు ప్రమాణాలు"	విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల కలిగే సమస్యలను పరిష్కరించండి. • బోధనా విధానంతో సంబంధం లేకుండా RTE చట్టం ప్రకారం సహాయాలు మరియు సహాయక పరికరాలను అందించడం. • సాంకేతికం వాడకంపై ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ ఇవ్వడం మరియు నిర్దిష్ట వైకల్యం ఉన్న పిల్లలకు బోధించడం.

సారాంశం:

1.4 సిడబ్ల్యుడి యొక్క బోధనా పద్ధతులతో సంబడం లేకుండా సంపూర్ణంగా సమస్యలను పరిష్కరించడం

చట్టం: అనుగుణంగా	సిఫార్సు
• ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 17 (సి) (వైకల్యం వర్గాలలోని పిల్లలకు తగిన భాషల్లో బోధించడానికి అర్హత ఉన్న ఉపాధ్యాయులను నియమించడంపై	• ప్రథమం అయినా పాఠశాలల్లో ప్రత్యేక అధ్యాపకుల కోసం మరియు తక్కువప్రాంతాలలో రిసోర్స్ పర్సన్లుగా ఖాళీలు తెరవడం.
• RTE చట్టం, 2009 లోని సెక్షన్ 29 (పాఠశాలల కోసం రూపొందించిన పాఠ్యాంశాలు పిల్లల సర్వవ్యాప్త అభివృద్ధికి దోహదపడ్డాయి)	• సిలబస్ పూర్తికావడం ముఖ్యం కాకుండా వారి వారి స్థాయిలో పిల్లలకు బోధించే దిశగా బోధనా పద్ధతులు కనుకోవాలి • మేధో వైకల్యం ఉన్న సిడబ్ల్యుడిలపై ఒత్తిడిని తగ్గించడానికి వివిధ సిలబస్‌లను అందించవచ్చు మానసిక, సామాజిక-భావోద్వేగ, మానసిక సాంఘిక శ్రేయస్సుతో సహా పిల్లల విద్యకు ఉపయోగపడే సమగ్ర విధానాన్ని ప్రోత్సహించడం సహా పాఠ్యాంశాలు మరియు పాఠ్యేతర కార్యకలాపాలను చేర్చడానికి తరగతులు అధికారిక బోధనకు మించి ఉండేల చూడాడం

2. ఆరోగ్యం, పోషణ, ఇతర సహాయ పథకాలు మరియు ముందస్తు చేర్యలుతో అంతరాయాలను తగ్గించండి:

ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, సెక్షన్ 24 ప్రకారం (సామాజిక భద్రతపై) రాష్ట్రాలు బలహీనమైన కుటుంబాలకు సామాజిక భద్రత కల్పించేలా చూడాలని, వైకల్యం, లింగం, వయస్సు మరియు సామాజిక-ఆర్థిక నేపథ్యం యొక్క విభజనకు కారణమని పేర్కొంది.

2.1 తక్కువ ఆదాయ కుటుంబాలకు చేయూత నిచ్చే విధంగా ఈ వ్యవస్థలను బలోపేతం చేయలి.

చట్టం: అనుగుణంగా	సిఫార్సు
• RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 16 (viii) (సమగ్ర విద్య వైపు విద్యా సంస్థల విధిపై) • RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 25 (ఆరోగ్య సంరక్షణపై)	• సిడబ్ల్యుడిలు వైద్య సంరక్షణకు పొందేలా చూసుకోవాలి ముఖ్యంగా వైకల్యం కారణంగా పరిమితం చేయబడిన విభిన్న ప్రతిభావంతులకు మరియు వారి సంరక్షకులు రవాణా సౌకర్యాలు మరియు మారుమూల ప్రాంతాలలో ఉన్నవారికి కూడా ఉదాహరణకు : ప్రజా రవాణా, ప్రత్యేక భత్యాలు (ఇ-పాస్ వంటివి)
• ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 24 (3) (ఎఫ్) (కొన్ని ఆదాయ పైకప్పుల క్రింద విభిన్న ప్రతిభావంతులకు సహాయాలు మరియు ఉపకరణాలు, మందులు మరియు విశ్లేషణ సేవలు మరియు శస్త్రచికిత్సలు ఉచితంగా ఇవ్వడంపై) • RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 25 (2) (i) (ప్రకృతి వైపరీత్యాలు మరియు ఇతర ప్రమాద పరిస్థితుల సమయంలో ఆరోగ్య సంరక్షణపై) • RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 25 (జె) (ప్రాణాలను రక్షించే అత్యవసర చికిత్సలు మరియు విధానాలపై అవసరమైన వైద్య సదుపాయాలపై)	• దీర్ఘకాలిక అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్న పిల్లలు సాధారణంగా ఉపయోగించే ఔషధాల రిపోజిటరీని సృష్టించండి మరియు స్థానికంగా వాటి స్టాక్ లభ్యమగు విధంగా చుసులోవాలి. ఉదాహరణకు, మూర్ఛ ఉన్న పిల్లలకు మందులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.

సారాంశం:

- ఆర్‌పిడబ్ల్యుడి చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 27 (3) (ప్రభుత్వ మరియు స్థానిక అధికారులు పిడబ్ల్యుడిల కోసం రూపొందించే విధానాల పై విభిన్న ప్రతిభావంతుల కోసం పనిచేసే ప్రభుత్వేతర సంస్థలను సంప్రదించాలి)

- పథకాల అమలును మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం మరియు సిఎస్ఓల మధ్య సమన్వయాన్ని క్రమబద్ధీకరించడం ద్వారా సేవలు మెరుగుపడతాయి.

- RPWD చట్టం, 2016 లోని సెక్షన్ 17 (సమగ్ర విద్యను ప్రోత్సహించడానికి మరియు సులభతరం చేసే చర్యలపై)

- సారూప్య అర్హత ప్రమాణాలతో ఉన్న పథకాల కోసం ఒక సాధారణ దరఖాస్తు ప్రక్రియ ద్వారా ఖర్చులను తగ్గించడం మరియు ప్రయోజనాలను పొందే విధానం (ప్రత్యక్ష మరియు పరోక్ష) ద్వారా సేవాలను మెరుగుపడతాయి.

Kotak Mahindra Bank Limited supports the Kotak-Vidhi Inclusive Education Programme in furtherance of its CSR Programme. This report has been authored by Vidhi Centre for Legal Policy, under this Programme.